

Є. Ю. Сластина

ОСОБЛИВОСТІ МУЗИЧНОГО ОФОРМЛЕННЯ УРОКУ КЛАСИЧНОГО ТАНЦЮ

Музичне оформлення уроку класичного танцю є одним з центральних компонентів у системі музичного виховання хореографів. Активне сприйняття музики під час виконання танцювальних рухів сприяє розвитку музичності та образного мислення.

Цій темі присвячені праці Н. Ревської, Г. Безуглої, Л. Ярмолівч.

Музичний матеріал для уроку класичного танцю складається з низки різнохарактерних музичних фрагментів, але всі вони мають підпорядковуватися єдиній лінії розвитку і формувати загальну цілісність уроку. Для єдності музикального супроводу використовують твори однієї епохи або твори, витримані в єдиному творчому напрямі. Також важливим є продумане співвідношення спорідненості та різноманітності у відношенні жанрів, стилю, метроритму.

Музика для уроку має форму драматургічно побудованої сюїти. Її початок — це інструктивно робочий за характером екзерсис, який переходить у ліричну, більш змістовну, динамічну кульмінаційну частину — велике адажіо. Фінальною частиною є веселе, бравурне блискуче алегро. Зміст музикального супроводу різних розділів уроку має відрізнятися. Так, музика для екзерсису має бути простіша, ніж для *adagio* та *allegro*.

Завдання музичного супроводу — озвучування вправ, їх музичне оформлення. Саме рух визначає ритм, темп і характер музичного супроводу. Для того щоб максимально наблизити звучання музики до специфіки вправ, треба слідкувати за тим, щоби вони точно узгоджувались за ритмом, темпом, характером, фактурою, розміром, мелодією, кількістю тактів.

Отже, основними вимогами до музичного матеріалу для уроків класичного танцю є: стильова, жанрова, метроритмічна різноманітність; танцювальний характер музики; інтонаційно-пластична єдність танцювального елемента і мотиву, який йому відповідає; музика має стилістично та образно відповідати мові класичного балету; художній рівень музики повинен відповідати завданням уроку.

О. Ю. Хендрик

СУЧАСНЕ ХОРЕОГРАФІЧНЕ МИСТЕЦТВО В УМОВАХ СОЦІАЛЬНОЇ ДИСТАНЦІЇ ТА ІЗОЛЯЦІЇ: КОМПЛЕМЕНТАРНІСТЬ ТАНЦЮ І СОЦІАЛЬНИХ ІНТЕРНЕТ-МЕРЕЖ

Пандемія призвела до потужної активізації мистецьких пошуків для творчої самореалізації в умовах соціальної дистанції та самоізоляції. Несподівана комплементарність мистецтва і соціальних мереж створила унікальну платформу для об'єднання творчих людей та розвитку нових, креативних форм хореографічного мистецтва.

На початку першого локдауну у Фейсбукі та інших соціально-медійних платформах танцюристи, музиканти, співаки створювали різні відео, онлайн-трансляції як рефлексії на проблеми, що пов'язані з самоізоляцією. Гумористичні відео артистів балету різних театрів світу з виконанням сольних, іноді парних партій на непристосованих для танців домашніх локаціях (кухні,

їдальні, балкони, крихітні кімнати) поширювались по всьому світу і знаходили не лише свою глядацьку аудиторію, але й послідовників, які заохочували однодумців до спільних тренувальних занять та навіть танців. Цей унікальний феномен споглядання й навчання танцювальному мистецтву в період жорстких карантинних заходів продовжили професійні театральні колективи. Так, артисти і репетитори компанії «Батчева» (Batsheva Dance Company) з квітня 2020 р. майже три місяці, за трьома рівнями виконавської майстерності, різними часовими поясами безкоштовно проводили онлайн-заняття за технікою Gaga (Gaga). Лондонський Королівський театр Ковент-Гарден (Royal Opera House) та Національна Опера Гарньє у Парижі (Opera National de Paris) відкрили безкоштовний доступ до онлайн-переглядів балетних вистав. Для шанувальників танцювального мистецтва інтернет-ресурси відкрили кордони для інтелектуальної подорожі у світ танцювального мистецтва. Так, омріяне багатьма молодими виконавцями міжнародне навчання для професійного розвитку і самовдосконалення стало доступною реальністю.

Сім місяців пандемії змінили й навчальний процес у вищих навчальних закладах, а тимчасово введене дистанційне навчання призвело до кардинальних змін у змісті навчання хореографічному мистецтву. Використання е-платформ добре зарекомендувало себе в межах теоретичних занять, але проведення практичних, особливо тих, що пов'язані з балетмейстерською та виконавською діяльністю, викликало ряд складнощів, які пов'язувались з: необхідним матеріально-технічним забезпеченням процесу навчання (наявність танцювальної зали) і відсутністю цих умов (обмежений, непристосований для хореографічної діяльності простір); колективним процесом навчання хореографії і нав'язаною ситуацією дистанційного засвоєння знань, особливо коли це впроваджено зовні як обґрунтовану вимогу, а не особистий вибір, що загалом спричинило певний тиск на творчість студентів і, відповідно, знизило інтерес до навчання.

Історично творчий процес артиста за своєю структурою є спільно-розділеним. Сторона роздільності розвивається через поділ і відокремленість різних видів діяльності (створення, виконання, засвоєння знань), а сторона спільності — через кооперування та усупільнення цього процесу, посилення суспільного характеру його продукту. Для хореографа важлива реакція суспільства на свій продукт, оскільки функціонально він не реалізується без іншого і структурно, також, не існує без нього. Можливо, саме з цих причин, продукт творчої діяльності артистів мимовільно знайшов свого глядача за допомогою соціальних інтернет-мереж.

Ще недавно створювалось чимало мистецьких творів на теми пагубного впливу соціальних мереж на соціально-комунікативне життя людей, як вони сприяли відстороненню людини від колективу, але в умовах пандемії інтернет-мережі стали засобом об'єднання людей, їх соціально-культурного розвитку, позитивним поштовхом для генерації нових форм творчого самовираження, а також просування власного контенту.

Зважаючи на нову тенденцію творчої самореалізації хореографів в інтернет-мережах, було прийнято рішення в навчальному процесі балетмейстерському мистецтву студентів четвертого курсу кафедри сучасної та бальної хореографії ХДАК застосувати принцип комплементарності та відійти від традиційних форм

створення й виконання танцю, розробляти творчі проекти, використовуючи будь-які доступні локації, які могли би посилити хореографічний образ і найбільш виразно розкрили ідею номеру. Окрім того, студенти мали самостійно знімати відео не лише танцю, але й елементів оточуючого середовища, робити відеомонтаж і накладати його на музичну основу.

У результаті балетмейстерські роботи студентів стали дуже цікавими творчими експериментами поєднання сучасної хореографії з іншими видами мистецтва, засобами комп'ютерних технологій і соціально-медійних платформ. Практичні заняття нагадували своєрідні танцювальні перформанси, головною метою яких було народження танцю «тут і зараз».

Слід зазначити, що використання в хореографічному мистецтві цифрових технологій не є новим. Відомі комп'ютерні експерименти М. Каннінгема, В. Форсайта у другій половині ХХ ст. і нині залишаються одними з ефективних засобів дослідження й створення нових танцювальних рухів. Експерименти з простором Р. Лабана, які використовуються для композиції хореографічного тексту в contemporary dance, також знайшли своє практичне застосування для опрацювання оточуючого простору, надавши йому нових смислів.

Отже, відійшовши від усталених правил створення хореографічного номеру, студенти кафедри стали використовувати досвід піонерів танцю contemporary не як експеримент, а як єдину можливу реальність для творчості. Оскільки танець став відбуватись не на сцені та в арт-приміщеннях, а в квартирах, на сходових прольотах, порожніх вулицях, де не треба вигадувати сценографію і надавати символічного значення просторовим об'єктам, адже саме оточуюче середовище стало частиною хореографічного номеру. Використання деяких виражальних засобів хореографії теж втратило свій сенс (наприклад, танцювальні рисунки). Також виконавцю не треба було більше перетілюватись, оскільки він знаходився у природньому середовищі, що надавало хореографічному номеру правдивості, щирих і чесних емоцій, життєвої реалістичності, а значить, і актуальності. Отже, танець набув свого первісного змісту — вираження почуттів та емоцій людини, що є головним принципом танцю contemporary.

Звертаючи увагу на вищезазначене, можна висувати, що в умовах пандемії комплементарність танцювального мистецтва, комп'ютерних і інтернет-технологій, які в традиційному розумінні є взаємовиключними, при поєднанні можуть стати важливим кроком на шляху як розвитку нових форм сучасного хореографічного мистецтва, так і загалом, розширення можливості відображення найбільш повної і якісної картини різних сторін людського досвіду, які разом надаватимуть реалістичного уявлення про світ. Саме це є метою сучасного хореографічного мистецтва.

А. О. Славінська

ЗАНЯТТЯ З ТАНЦЮВАЛЬНОЇ ІМПРОВІЗАЦІЇ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Необхідність пристосування звичного навчального процесу до нових реалій та відбір тем для практичних занять, які здобувачі вищої освіти у галузі хореографічного мистецтва могли б виконувати вдома під час дистанційного навчання, є першорядним питанням в умовах карантину. Специфіка